

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**ЦЕНТР ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЦЕНТР МЕДІАЦІЇ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ОДУВС

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ОДУВС

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ПРИ ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСНІЙ ДЕРЖАВНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
"Конфлікти, ґендер та медіація"**

14 травня 2026

**Одеса
2026**

Конфлікти, гендер та медіація : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 14 травня 2026 р. / [Ред. колегія: Гусєва К.Д., Яковлєв І.В.] – Одеса: Національний університет «Одеська політехніка», 2026. – 239 с.

Метою конференції є обговорення актуальних проблем та викликів, що стоять перед сучасною Україною у сфері гендерної рівності, а також вирішення конфліктів в умовах соціальних трансформацій.

До участі запрошуються науковці, практики, державні службовці, представники громадських організацій, студенти, курсанти, аспіранти та всі, хто цікавиться питаннями гендерної рівності. Учасники матимуть можливість представити свої дослідження, поділитися практичним досвідом та взяти участь у панельних дискусіях.

Організаційний комітет Конференції

- **Дмитришин Д.В.**, проректор з наукової та науково-педагогічної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.т.н., професор
- **Гусєва К.Д.**, к.г.н., нач. сектору маркетингу та інновацій в освіті відділу маркетингу та інноваційної політики, в.о. голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Одеської політехніки
- **Фурман А.А.**, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Одеської політехніки, д. психол. н., професор
- **Вірченко Г.О.**, заступник голови НТМВ Одеської політехніки, аспірант
- **Попова Л.О.**, фахівчиня сектору маркетингу та інновацій в освіті відділу маркетингу та інноваційної політики Одеської політехніки
- **Яковлєв І.В.**, к.іст.н., лейтенант Збройних Сил України, почесний член НТМВ Одеської політехніки
- **Корнієнко М.В.**, перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор, полковник поліції
- **Березовенко Л.С.**, голова Наукового товариства здобувачів вищої освіти та молодих вчених ОДУВС, помічниця ректора ОДУВС з гендерних питань
- **Матвєєва Л.Г.**, завідувачка кафедри загальноправових дисциплін, д.ю.н., професор, полковник поліції, керівниця Центру медіації ОДУВС
- **Балтаджи П.М.**, професорка кафедри державно-правових дисциплін, к.ю.н., доцентка, координаторка Центру медіації ОДУВС
- **Бабчук О.Г.**, зав. кафедри психології та педагогіки ОДУВС, к. психол. н., доц.
- **Матієнко Т.В.**, проф. кафедри психології та педагогіки, к.ю.н., доц. ОДУВС
- **Шевчук В.В.**, старша викладачка каф. загальноправових дисциплін ОДУВС
- **Мітронова Т.С.**, начальниця відділу реалізації гендерної політики управління з реалізації гендерної політики, запобігання та протидії домашньому насильству і торгівлі людьми Департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради
- **Маслій Н.Д.**, д.е.н., доцент, голова Ради молодих вчених при Одеській обласній державній адміністрації

Редакційна колегія:

Гусєва К.Д., к.г.н., начальниця сектору маркетингу та інновацій в освіті відділу маркетингу і інноваційної політики, в.о. голови Наукового товариства молодих вчених (НТМВ) Одеської політехніки

Яковлєв І.В., к.іст.н., лейтенант Збройних Сил України, почесний член НТМВ Одеської політехніки

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновків несуть відповідальність автори матеріалів.

© Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Національного університету «Одеська політехніка», 2026

© Наукове товариство здобувачів вищої освіти та молодих вчених Одеського державного університету внутрішніх справ, 2026

ЗМІСТ

Секція 1: Психологія конфлікту в умовах сучасних соціальних трансформацій	
Александрук А., Чепелюк Н. ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ У ЧАСИ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	6
Бабчук М. РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У ПОДОЛАННІ КОНФЛІКТІВ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	8
Бабчук О. ПРОФІЛАКТИКА ТА РЕГУЛЯЦІЯ КОНФЛІКТІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ	12
Гребенщикова Д., Грон В. PROBLEMS OF GENDER-BASED VIOLENCE IN WARTIME	16
Дробишевська В., Матієнко Т. ЛАТЕНТНІ ФОРМИ ІНТОЛЕРАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	19
Загітов А. PSYCHOLOGY OF CONFLICT UNDER SOCIAL TRANSFORMATION: FEAR, COGNITIVE BIAS AND COLLECTIVE BEHAVIOUR	22
Іваненко В. ПСИХОЛОГІЯ КОНФЛІКТІВ У СИСТЕМІ БЕЗПЕКИ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ВІЙНИ	25
Каретна О. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА СТРЕСОСТІЙКОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	31
Клименко І., Матієнко Т. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕМПАТІЇ ТА МІЖОСОБИСТІСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО СТРЕСУ	35
Клочко О., Клочко О. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ КОНФЛІКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	38
Коренблат О. КОМУНІКАТИВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК КОНСТРУКТИВНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ	42
Костоусова О. СТИЛІ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В КОНФЛІКТІ	46
Курепін В., Дідняк А. ВПЛИВ ГРОМАДСЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	51
Курепін В. КОНФЛІКТНА ПОВЕДІНКА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ	56
Макаренко Н., Романюк І. АДАПТИВНЕ РЕАГУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК КОНСТРУКТИВНОГО ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ	61
Мельник Н., Курепін В. ВНУТРІШНЯ СТІЙКІСТЬ ВИКЛАДАЧА ДО КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ПОСТІЙНИХ ЗМІН	66
Олійник Т. ПСИХОЛОГІЧНА ДИНАМІКА КОНФЛІКТІВ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	73
Сенюк О. ЕМОЦІЙНЕ ВИСНАЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	76
Харламов М. ОСОБЛИВОСТІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ КОНФЛІКТІВ В КУРСАНТСЬКИХ КОЛЕКТИВАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	79
Черниш Н. КОНСТРУКТИВНИЙ КОНФЛІКТ ЯК СОЦІАЛЬНА ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ	83
Шаталова О. КОНФЛІКТИ У ВІРТУАЛЬНИХ СПІЛЬНОТАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РЕАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ	85
Южека Р. ПРАВА ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕЖА МІЖ НЕОБХІДНІСТЮ ТА МОРАЛЬНІСТЮ	89

Секція 2: Гендерна рівність у сфері освіти та науки

Волобоєва З. ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ В ОСВІТІ	91
Вороніна К. МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	93
Гусєва К. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	95
Дембицька А. BARRIERS TO GENDER EQUALITY IN EDUCATION AND RESEARCH	98
Джупіна Х. РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У ЗАПОБІГАННІ ДИСКРИМІНАЦІЇ	100
Журавльова З. МІЖНАРОДНІ ПРЕМІЇ ДЛЯ ЖІНОК-НАУКОВИЦЬ	103
Корецька Е. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В ОСВІТІ: СУТНІСТЬ, ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	105
Кузьменко К. GENDER STEREOTYPES IN SCHOOLS	108
Курилова Ю. ФЕМІНІТИВИ ЯК ПОЛЕ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ: МОВНА НОРМА, ІДЕОЛОГІЯ ТА ГЕНДЕРНА ЧУТЛИВІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСІ	110
Матієнко Т. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ	116
Нікітіна І. THE ROLE OF THE TEACHER IN FORMING GENDER-EQUAL DISCOURSE IN STEAM LEARNING	120
Новікова А., Чашка В. GENDER SOCIALIZATION OF STUDENT YOUTH	123
Рижик М. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ У СУЧАСНОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ	125
Соколовська О. DECONSTRUCTING GENDER STEREOTYPES IN CONTEMPORARY EDUCATIONAL MATERIALS	127
Соменко К. ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ В ОСВІТІ	129
Чайка І. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В ОСВІТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИБІР ПРОФЕСІЇ	132
Секція 3: Гендер і право: правові аспекти гендерної рівності	
Власюк А., Тімофєєва Л. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	134
Клімова К. DEVELOPING GENDER COMPETENCE IN LEGAL PROFESSIONALS	138
Ковбан А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ ПАТЕРНАЛІЗМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ	140
Козубай І., Бордиченко-Стеблюк І. ГЕНДЕРНА МАРКОВАНІСТЬ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ В ЛІНГВОПРАВОВОМУ ВИМІРІ	144
Кононенко Т. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ	146
Кочина В., Вітвіцька К. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	149
Лапа М. COUNTERING DOMESTIC VIOLENCE IN UKRAINE: CURRENT MECHANISMS OF LEGAL PROTECTION FOR VICTIMS IN THE CONTEXT OF MODERN CHALLENGES	151
Лотарєва Д. ВІД ДЕКЛАРАЦІЙ ДО ДІЙ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	154
Мазуріна А. THE ROLE OF LAW IN MODERN SOCIETY	159
Максимова А. ЦИФРОВА ЕПОХА, ГЕНДЕР І СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА РОЛЬ ПОЛІЦІЇ	162
Оставненко О. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	164
Політова А. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ	167
Різванова К. ENSURING GENDER EQUALITY IN EDUCATION AND SCIENCE	172

Риженко І. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК У СФЕРІ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА	175
--	-----

Секція 4: Соціальна політика в контексті гендерної рівності: виклики та перспективи

Бандурін В. ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	179
Гайдук Б. СУСПІЛЬНА СТИГМАТИЗАЦІЯ БАТЬКІВ-ОДИНАКІВ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ	181
Глушкова Д. ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ. НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	184
Ковальова О. СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ПОЄДНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ТА СІМЕЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВІ ПОЛІТИКИ І ПРАКТИКИ, СПРЯМОВАНІ НА ЇХ ПОДОЛАННЯ	187
Скринік О., Яковлев І. РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ У ВІЙСЬКОВОМУ ПІДРОЗДІЛІ: ДОСВІД 57 ОКРЕМОЇ МОТОПІХОТНОЇ БРИГАДИ ІМЕНІ КОШОВОГО ОТАМАНА КОСТЯ ГОРДІЄНКА	191
Фросіняк Р. ЦИФРОВІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	193

Секція 5: Медіація у системі забезпечення гендерної рівності та запобігання конфліктам

Балтаджи П. МЕДІАЦІЯ: ВІД КУЛЬТУРИ ДО ПРОЦЕДУРИ	198
Бичкова О. СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА МЕДІАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	200
Бончук В. МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА	202
Гоц-Яковлева О. МЕДІАЦІЯ ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИХ КОНФЛІКТІВ	205
Ковальов А. ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ МЕДІАЦІЇ В ОНЛАЙН-ІГРАХ	208
Лунгол О. ВИКОРИСТАННЯ OSINT-ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ТА ПРЕВЕНЦІЇ КОНФЛІКТІВ НА ҐРУНТІ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ	211
Мурай С. ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ФОРМАТІ МЕДІАЦІЇ: ПОДОЛАННЯ МІЖІНСТИТУЦІЙНОГО КОНФЛІКТУ ЗАРАДИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПІДЛІТКІВ	213
Перкальов А. СІМЕЙНА МЕДІАЦІЯ: БАЛАНС ІНТЕРЕСІВ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї	216
Середницька І., Церковна О. ГЕНДЕР ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВРАЗЛИВОСТІ СТОРІН У КОНФЛІКТІ	220
Соловйова О. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ	225
Стець А. МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ	231
Тімофєєва Л. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ У МЕДІАЦІЇ	233
Шевчук В. ФОРМУВАННЯ МЕДІАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ЧУТЛИВОСТІ	237

Південноукраїнський правничий часопис. 2021. № 2. С. 20-26. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.2.4>.

7. Дорошук М. Г. Забезпечення гендерної рівності у системі вищої освіти. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»*: conference proceedings, February 26-27. 2021. Vol. 1. С. 165-168. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-42>.

8. Декусар Г., Ковальчук О., Лагун К. Реалії та перспективи розвитку гендерного напрямку в закладах вищої освіти України. *Науковий огляд*. 2023. № 2 (87). С. 47-57. DOI: 10.26886/2311-4517.2(87)2023.3.

Секція 3. Гендер і право: правові аспекти гендерної рівності

Риженко І.М., кандидат юридичних наук, доцент
Одеський державний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК У СФЕРІ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Трансформація інституту сурогатного материнства зумовлена розвитком біотехнологій та глобалізацією ринку репродуктивних послуг. В Україні цей інститут набуває особливої гостроти через правову незахищеність сурогатних матерів. Жінка в цих програмах часто виступає вразливою стороною, що потребує посиленого адміністративного нагляду. Метою дослідження є аналіз складових адміністративно-правового механізму, який має гарантувати дотримання прав жінок та недопущення їх експлуатації.

Сучасний стан правового регулювання допоміжних репродуктивних технологій (далі — ДРТ) в Україні базується на нормах Сімейного кодексу України (стаття 123) [8], Цивільного кодексу України (стаття 281) [9], Основ законодавства України про охорону здоров'я (стаття 48) [3], а також на підзаконних актах, зокрема Наказі Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787 «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» [4] та Наказі Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5, яким затверджено Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні [5].

Адміністративно-правовий механізм контролю у цій сфері реалізується через чітке визначення суб'єктного складу та вимог до учасників процесу.

Центральна роль у державному регулюванні питань сурогатного материнства належить Міністерству охорони здоров'я України. Відомство розробляє нормативно-правову базу, зокрема Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій, та контролює дотримання медичних стандартів. МОЗ визначає вичерпний перелік медичних показань для участі в програмі та встановлює вимоги до стану здоров'я учасників.

Через процедури ліцензування та акредитації Міністерство надає закладам охорони здоров'я право на здійснення відповідної медичної практики. Важливою функцією є нагляд за дотриманням етичних норм, збереженням лікарської таємниці та конфіденційності даних. МОЗ також затверджує форми облікової документації та обов'язкових інформованих згод для пацієнтів і сурогатних матерів.

Аналіз суб'єктного складу учасників програми сурогатного материнства дозволяє виокремити ключові категорії осіб та нормативні вимоги до них. Основними суб'єктами виступають - подружжя (генетичні батьки), сурогатна матір, заклади охорони здоров'я, донори та державні органи.

Подружжя, як замовники програми, мають перебувати у зареєстрованому шлюбі, що є імперативною вимогою пункту 6.1 Наказу МОЗ № 787 та статті 123 Сімейного кодексу України. До них висуваються вимоги щодо наявності медичних показань до сурогатного материнства та обов'язкового генетичного зв'язку дитини хоча б з одним із батьків.

Сурогатною матір'ю може бути повнолітня дієздатна жінка, яка має власну здорову дитину та не має медичних протипоказань до виношування вагітності. Обов'язковою умовою є відсутність генетичного зв'язку між сурогатною матір'ю та дитиною. Юридичне оформлення її участі передбачає підписання інформованої добровільної згоди, а у разі перебування у шлюбі — отримання письмової згоди її чоловіка.

Медичний супровід здійснюють заклади охорони здоров'я, які повинні мати ліцензію на медичну практику відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [7] та акредитацію для застосування ДРТ. Їхня роль полягає у забезпеченні технологічного процесу, дотриманні біоетичних норм та видачі довідки про генетичну спорідненість для реєстрації дитини.

Необхідно відзначити, що адміністративно-правовий механізм контролю у сфері репродуктивної медицини базується на прозорості та доступності інформації про суб'єктів господарювання. Ключовим інструментом такого контролю виступає Ліцензійний реєстр з

медичної практики, формування та ведення якого здійснює МОЗ України [2]. Реєстр ведеться виключно в електронній формі, що забезпечує оперативність доступу до даних. Важливою умовою функціонування системи є суворе дотримання вимог Закону України «Про захист персональних даних» [6]. Це гарантує баланс між публічністю інформації та захистом приватності учасників процесу.

Кожна зацікавлена особа, зокрема потенційні пацієнти програм сурогатного материнства, має право на отримання відомостей про медичний заклад чи фізичну особу-підприємця. Це дозволяє перевірити легітимність надання медичної допомоги конкретним суб'єктом. Дані в реєстрі оновлюються на постійній основі, що мінімізує ризики звернення до несертифікованих клінік. Актуальна інформація розміщується на офіційному вебпорталі МОЗ України для загального ознайомлення. Станом на 10 квітня 2026 року оприлюднено оновлений перелік ліцензіатів, які мають право на здійснення медичної практики [2]. Наявність закладу у цьому переліку є обов'язковою передумовою для законного застосування допоміжних репродуктивних технологій. Державний контроль через публічні реєстри запобігає тінізації ринку медичних послуг. Публічність ліцензійних даних сприяє підвищенню відповідальності медичних установ перед пацієнтами. Таким чином, електронний реєстр стає дієвим механізмом гарантування якості та безпеки медичної допомоги. Гармонізація таких реєстрів із вимогами цифрової трансформації зміцнює правовий захист усіх суб'єктів репродуктивної сфери.

Ще одним можливим учасником програми сурогатного материнства є донори репродуктивних клітин. Вони залучаються за медичної потреби та повинні відповідати встановленим віковим критеріям (для жінок: 18–35 років, для чоловіків: 18–40 років), а також вимогам щодо фізичного та психічного здоров'я за умови обов'язкового дотримання принципу анонімності.

Державний контроль та легалізацію статусу батьків здійснюють органи ДРАЦС і нотаріат. Нотаріус засвідчує справжність підписів на правочинах між сторонами, а органи ДРАЦС проводять державну реєстрацію народження дитини на підставі заяви сурогатної матері про згоду на запис подружжя батьками та відповідної медичної документації.

Ключовим інструментом захисту прав жінки є письмовий договір, що підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню, що виступає гарантією добровільності та правової визначеності сторін. У договорі мають бути чітко прописані умови оплати медичних послуг, компенсації витрат на проживання, транспорт, страхування та винагороди за послуги. При цьому українське законодавство чітко зазначає, що сурогатна мати заздалегідь відмовляється від батьківських прав і не може претендувати на визнання материнства після народження дитини.

Попри наявну правову базу, фахівці вказують на значні прогалини в механізмі державного регулювання [1]. Основним недоліком є відсутність спеціального закону, зокрема Закону України «Про допоміжні репродуктивні технології», оскільки наразі галузь регулюється переважно підзаконним актом МОЗ (Наказ № 787). Це створює ризики «репродуктивного туризму» та недостатнього захисту прав дитини, особливо у випадках відмови замовників від немовляти з патологіями.

Вивчення судової практики підтверджує існування рішень щодо встановлення батьківства одиноких осіб, що є порушенням імперативних норм Наказу МОЗ № 787 та статті 123 СК України. Зокрема, у справах № 755/7142/22 та № 626/610/23 суди визнали батьківство осіб, які не перебували у шлюбі на момент початку програми. Такі прецеденти свідчать про ігнорування законодавчих обмежень та підкреслюють вразливість системи адміністративного нагляду

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що ефективність адміністративно-правового механізму у сфері сурогатного материнства безпосередньо залежить від прозорості державного контролю та чіткості законодавчих фільтрів. Пріоритетним напрямом реформування галузі є прийняття профільного закону та впровадження системи обов'язкового адміністративного аудиту медичних протоколів для запобігання порушенням імперативних норм. Це дозволить не лише мінімізувати ризики «репродуктивного туризму», а й забезпечити реальні державні гарантії захисту прав жінок від експлуатації та медичних зловживань.

Література:

1. Бабич Я. С., Мусієнко М. А. До проблеми законодавчого забезпечення сурогатного материнства. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 91–94. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/20>.
2. Ліцензійний реєстр з медичної практики : офіційний вебпортал Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/uk/licenzijnij-reyestr> (дата звернення: 01.05.2026).
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
4. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
5. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні : Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI : (редакція від 14.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
7. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-19 : (редакція від 11.03.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
8. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 01.05.2026).
9. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 01.05.2026).

Секція 4. Соціальна політика в контексті гендерної рівності: виклики та перспективи

Бандурін В.В., кадет 3 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів досудового
розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: Декусар Г.Г., ст. викл.
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

GENDER DISCRIMINATION AS A FACTOR OF SOCIAL CONFLICTS: PSYCHOLOGICAL AND LEGAL ANALYSIS

The problem of gender discrimination remains one of the most complex and multi-layered challenges for modern democratic society, especially in the context of global social transformations caused by military conflicts and economic instability. Despite the active implementation of European human rights standards into the national legislation of Ukraine, latent forms of inequality continue to exist in the labor, social, and family spheres. Gender discrimination acts not only as a violation of basic individual rights but also as a powerful catalyst for destructive social conflicts that destabilize social relations at the interpersonal, group, and macrosocial levels [2]. Understanding the nature of these conflicts requires a comprehensive approach that combines in-depth psychological analysis of behavioral motivation and legal analysis of protection mechanisms.

From a psychological perspective, gender discrimination is based on a system of persistent social stereotypes formed during the socialization process and fixed in the collective unconscious. Conflict psychology views such discrimination as a form of structural violence that leads to chronic frustration of